

Wet Bestuur en Toezicht Rechtspersonen

Wat is er gewijzigd? Waar moet je als vereniging of stichting rekening mee houden?

Op 1 juli 2021 treedt de nieuwe Wet Bestuur en Toezicht Rechtspersonen (WBTR) in werking. Vanaf dan gelden duidelijkere regels over de taken en verantwoordelijkheden van de bestuurders en toezichthouders van verenigingen en stichtingen. Belangrijke informatie dus voor theaterverenigingen, koren en andere culturele non-profit organisaties.

In deze handreiking zetten we uiteen welke verplichte acties je als stichting of vereniging moet nemen en welke onderwerpen je intern moet bespreken.

Doel is verbetering van bestuur en toezicht

Het is een wet, dus stichtingen en verenigingen zijn verplicht zich eraan te houden. Door de nieuwe wetgeving te bespreken en naar aanleiding daarvan keuzes te maken, kan er meer helderheid ontstaan over rol- en taakverdeling. Dit draagt bij aan de kwaliteit van bestuur en toezicht.

Uitgangspunt is dat alle bestuurders en toezichthouders het belang van de stichting voorop stellen. Dat er heldere afspraken en procedures zijn, dat deze zijn vastgelegd en dat iedereen ervan op de hoogte is.

Neem de afspraken, procedures en dus ook de statuten periodiek onder de loep om te kijken of ze nog voldoen. De eerstvolgende keer dat er sprake is van een statutenwijziging moeten de wijzigingen die volgen uit de WBTR worden meegenomen.

De belangrijkste wijzigingen

Uitvoering en toezicht moeten gescheiden worden

Er zijn twee modellen mogelijk voor bestuur en toezicht van een stichting of vereniging:

- 1 De stichting of vereniging heeft een bestuur.
 - De bestuurders zijn belast met de toezichthoudende taken.
 - De uitvoering gebeurt door mensen in de werkorganisatie. Het bestuur is meestal onbezoldigd (of ontvangt een onkostenvergoeding).
- 2 De stichting of vereniging heeft een uitvoerend bestuur (directie) en een raad van toezicht (of raad van commissarissen) die toezicht houdt op het bestuur.
 - De uitvoerend bestuurders zijn in dienst van de organisatie (of ontvangen een honorarium als zzp'er).
 - De toezichthouders houden toezicht en zijn onbezoldigd (of ontvangen een onkostenvergoeding).

Nieuw aan de WBTR is dat wettelijk is vastgelegd dat alle regels die voor bestuurders gelden, nu ook voor toezichthouders gelden. Zo zijn toezichthouders ook aansprakelijk wanneer zij zich niet aan de wet- en regelgeving van goed bestuur houden.

Om te bespreken:

- Is er een bewuste keuze gemaakt voor een model?
- Zijn alle bestuurders / toezichthouders zich bewust van het model en dus van hun rol?
- Zijn alle bestuurders / toezichthouders zich bewust van hun taken?
- Zijn er nog andere organen?
- Zijn de afspraken helder vastgelegd?

Naast het bestuur kunnen er nog adviescommissies of comités van aanbeveling zijn. Het is van belang om in het reglement van de commissie of het comité vast te leggen dat zij geen rol als toezichthouder hebben, om misverstanden te voorkomen. Dat kan door een overzichtje op te stellen van commissies en hun bevoegdheden.

Meervoudig
stemrecht
verandert

Het is mogelijk dat bestuurders (of toezichthouders) verschillen in stemrecht. De stem van een bestuurder kan zwaarder wegen dan die van andere bestuurders.

De WBTR schrijft voor dat een bestuurder nooit meer dan 50% van de stemmen mag hebben. Ook niet als die situatie zou ontstaan omdat andere bestuurders afwezig zijn, of om andere redenen niet deel kunnen nemen aan de stemming.

Om te bespreken:

- Is er iets vastgelegd over stemrecht?
- Is er sprake van meervoudig stemrecht?
- Heeft niemand meer dan 50% van de stemmen?

Bij de eerstvolgende statutenwijziging moet een bepaling over stemrecht worden opgenomen of aangepast aan de nieuwe wet. Na 1 juli 2026 zijn eventuele bepalingen in de statuten die in strijd zijn met de WBTR niet meer geldig.

Let op
tegenstrijdige
belangen

Voor verenigingen en stichtingen wordt per 1 juli 2021 dezelfde wettelijke tegenstrijdig belang regeling ingevoerd als die voor een NV en BV geldt. Een bestuurder met een (direct of indirect) persoonlijk belang mag niet deelnemen aan besluitvorming over het betreffende onderwerp.

Van een tegenstrijdig of persoonlijk belang is bijvoorbeeld sprake wanneer er namens de stichting zaken wordt gedaan met partijen waar bestuurders bij betrokken zijn (bekenden of familie).

Om te bespreken:

- Zijn we het eens over wanneer er sprake is van tegenstrijdig belang?
- Hoe bespreken we een tegenstrijdig belang?
- Zijn er twijfels of vragen over wanneer er sprake is van tegenstrijdig belang (ook als het niet perse nadelig is voor de stichting kan er toch sprake zijn van tegenstrijdig belang)?

Het is raadzaam (maar niet verplicht) om in de statuten heldere afspraken over tegenstrijdig belang op te nemen. Eventuele bepalingen in statuten die strijdig zijn met deze wet, zijn niet meer geldig. De wet overschrijft de bepalingen.

Wat doe je bij afwezigheid van een bestuurder of toezichthouder

Wat gebeurt er als één of meerdere bestuurders of toezichthouders niet aanwezig zijn, eenmalig of gedurende een langere periode? In de statuten moet worden opgenomen hoe de besluitvorming dan wordt geregeld.

Om te bespreken:

- Hebben we vastgelegd wat er gebeurt wanneer één of enkele bestuurders / toezichthouders afwezig zijn?
- Hebben we vastgelegd wat er gebeurt als alle bestuurders / toezichthouders afwezig zijn?
- Hoe willen we het geregeld hebben?
- Bij de statutenwijziging vragen we de notaris om onze gewenste regeling in de statuten op te nemen, zodat deze voldoet aan de wet.

Bij de eerstvolgende statutenwijziging moet er verplicht een beleten ontstentenisregeling (afwezigheid) worden opgenomen in de statuten.

Toezichthouders en bestuurders kunnen via de rechter worden ontslagen

Voorheen was het binnen de wet lastig toezichthouders of bestuurders te ontslaan. De nieuwe WBTR voorziet in meer mogelijkheden daartoe.

Op verzoek van een belanghebbende kan de rechter een bestuurder of toezichthouder ontslaan vanwege verwaarlozing van zijn of haar taak of andere zwaarwegende redenen.

Bestuurders in loondienst (in het model met een raad van toezicht en uitvoerend bestuur), kunnen na ontslag door de rechter of door de raad van toezicht geen herstel van de arbeidsovereenkomst meer vorderen bij de rechter, zoals andere werknemers in loondienst dat kunnen.

Wijziging statuten

De statuten hoeven niet voor 1 juli 2021 gewijzigd te worden. De wijzigingen kunnen worden meegenomen bij de eerstvolgende statutenwijziging. Wanneer de statuten (om welke reden dan ook) worden gewijzigd, of wanneer er een nieuwe stichting of vereniging wordt opgericht, moeten de verplichte punten uit de wet worden opgenomen.

Veel organisaties willen ook de mogelijkheid van digitaal stemmen opnemen in hun statuten. De wet wordt in de komende tijd hierop aangepast. Het is daarom misschien wel beter om te wachten met een statutenwijziging tot die wet definitief is. Dan kunnen de statuten daarop aansluiten.

Tips (als je toch bezig bent)

Governance Code Cultuur

De **Governance Code Cultuur** biedt heldere uitgangspunten voor goed toezicht en bestuur in de sector cultuur. De code is geen vervanging voor de WBTR. Wel is het raadzaam om de code erbij te houden wanneer bestuurders en toezichthouders het gesprek voeren over goed toezicht en bestuur.

Code Diversiteit en Inclusie

Met de **Code Diversiteit & Inclusie** maken we de cultuursector meer inclusief. Zo maken we ruimte voor nieuwe verhalen en werken we aan een gelijkwaardige sector voor iedereen.

Fair Practice Code

De **Fair Practice Code** is een gedragscode voor ondernemen en werken in kunst, cultuur en creatieve industrie. Zo bouwen we samen aan een toekomstbestendige arbeidsmarkt en beroepspraktijk.

Vragen over de WBTR?

Neem contact op met Kunstgebouw:
info@kunstgebouw.nl

[Meer informatie over de WBTR](#)